

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A vásár- és ünnepnapok megszentelése.

Tudom, hogy a széleskörű tevékenység oly erény, mely eddig még mindenütt és mindenkor az alkotás nagyságának esett rovására; a sokoldalú tudós Kölcsei örökbecsű paraenesise ezen tételei: „bámulatos művet alkotni nem mindentől telik”, „lángelő kevésnek adatik” sem ismeretlenek előttem; azonban most, midőn a világ jó nagy része azon zászló alatt harczol, melyről a magát kijelentett személyes Isten szent neve letöröltetett, nem lesz tán nagyon feltűnő, ha tehetségem kicsiny voltának színe alatt nem tartom magamat felmentettnak a terhek- és kötelességektől, melyek reám is, mint az egyház hű gyermekére s a nemes székely nemzet szabad polgárára háramlanak különösen akkor, midőn, a lázadó műveltségű korszellemet tekintve, arról lehet szó: vajjon az igaz Isten iránti tisztelet megszüntével nem szűnik-e meg egyszersmind a hit, az emberi társadalom és az erények legnemesbike — az igazság?!

Nem ismeretlen e lapok olvasói előtt az alsziki s kászonszerületi lelkészkedő papságnak mult évi október hó 10-ki koronagyűlésében felvett jegyzőkönyve, melyben a vásár- és ünnepnapoknak nem eikerülhetlenül szükséges szolgál munkával való bűnös megszentelése miatt van, közerkölcsiségi szempontból és a haza jól felfogott érdeke tekintetéből, azok részéről feljajdulás, kiket a nagy Apostol „Isten és az emberiség közti közvetítők”-nek nevez.

A vásár- és ünnepnapoknak botránys szolgál munkával minden tartózkodás nélkül való megszentelése nem kerülte tehát ki Alszikon azon lelkészkedő papság figyelmét, melynek Magyarország szeretete az egyház szeretetével olvad össze szívében. Ezen, a katholicismushoz híven ragaszkodó s hazáját és királyát önfeláldozással szolgáló clerus fájó kebele, látva a hajdan dicső és buzgó székely nemzet örvénybe rohanását az egyház és a szeretett haza ide vonatkozó törvényeinek tiszteletlen kívül való helyezése által, s felismerve, hogy az evangelium intő, figyelmeztető fegyvere már alig elégséges a naponkint nagyobb és nagyobb mérvben terjedő engedetlenség megfékezésére, támogató segélyért kiáltott azokhoz, „kiknek legjobban kell engedelmeknek a törvényeknek”; azokhoz, kik

bölcsen tudják, hogy még a szabadság is, ha nem korlátoztatik, a legnagyobb rossz, keho korlátok közt pedig a legnagyobb üdv; azokhoz, kik vér a mi vérünk-ből, és bizalmunk kifolyásának férfiai nagy részben. Azonban „lefelé a nép, felfelé az állam” fizetés nélküli szolgáló, mint a „Havi közlöny” és a „Közművelődés” című lapokban olvashatni, mult évi november 4-ről 007 sz. alatt kérelmükkel elutasítottának!

Nem czélom e rövidke elutasító válasz elszólo boncoizgatása; sok derék tagja Csikmege közigazgatási bizottságának tiszteletem tárgya, aztán az Apostol is int: „ha lehetséges, a mennyiben rajtatok áll, minden emberrel békében éljete.” Nézetemet alább mondom el. Azonban — általánosságban — kifejezést adok már itt azon szerény véleményemnek, hogy édes hazánk földjén mindazoknak, kik a tömegeből kiemelkednek s a nép között vezérszeropet viselnek, apostoli nagy feladatuk van. Vajha hallja meg minden szív a nemzet nemtőjének szózatát s teljesítse az apostoli feladatot!

Vagy tán a vásár- és ünnepnapok megszentelítő megfékezését kérelmező nemes hangon tartott beadvány nem vala időszerinti ügghöz szólás? Tekintsük meg.

Megörtem, miszerint a nem időszerű lelkesedés akárhányszor kimélyteleenség lehet, s a helyett, hogy az ügynek lendületet adna, inkább a kedélyeket ingerli; azonban a liberalismus gerjétől (miasma) átlengett mai kort hívom bizonyosságul, hogy itt elhamarkodásról szó sem lehet; tanuul hívom az igazság szent szavát is, és ez — a justitia — fájdalomtelt hangon sugja a még nemeskeblűek fülébe, hogy azon „Urti”, kiről Kisfaludi K. „Karácsonéj” című költeményében szól, s ki így fakadt ki: „Szent nap ide, szent nap oda”, töről szakasztott hasonmása egynémely modern embernek, ki még ünnep- és vasárnapokon is rabkint a földet turkálja s a porba, sárba öli az emberi szellemet, s rá még ezt műveltségnek, szabadságnak s függetlenségnek nevezi! Ez — a justitia — kérelhetlenül olvassa ránk, hogy a vallástalanság kezd mindent meddővé, tiszteletlenné tenni; a valláserkölcös életben való elkorcsosulás kezd mindenfelé borzalmas győzelmekeket aratni; ez — a justitia — ijesztően dörmögé: ti utókor!

i nagysók apró kihajtásai, ismeretlen emberekként mint törpék lépdelték a dicső hitbuzgó atyák emlékeinek magas boltívei alatt, kemény homlokotokon az önzés és istengyűlölet sötét bélyegét hordván!

Vagy ki az, ki a nép között élén, ne látná, hogy főkép nyárban, vásár- és ünnepnapokon ép úgy, mint munkanap, egymást érik és váltják fel minden tartózkodás, minden szégyenpir vagy félelem nélkül a terhes szekeret kísérő s a templom közelében egyházi körmenetek közé is hordományaikkal együtt bevegnyülő, vallás és szertartással igen keveset törődő véreink!? Ki az, ki nem észlelte, hogy nyári vásár- és ünnepnapokon a templomok üresek, mert szolgálai munka üzetik korlátlanul, kiméretlenül!?

Ki az, ki még észre nem vette, hogy a hajdan buzgó székely nemzet ivadéka — tisztelet a kivételeknek — azon székely nemzeté, mely nem egyszer mondá, hogy nincs szüksége nemességében felemeltetni a király által neki, ki maga oly nemes mint ép a király, ma egyes tagjaiban a legundokabb nemtelenségekre képes vetemedni; hogy ma már ősei hitével nem sokat gondol s a tömjén előtte megutált, megvetett!? S ha ez így van, mit mond az okosság? mit a józan ész? Az okosság azt hirdeti, hogy ily valláserkölsői állapotban nem maradhatunk békében; így harcias és hitbuzgó őseink dicsőségének nem lehetünk méltó örökösei; vissza kell térnünk áldott emlékü atyáink hitéhez, vallásához, kik a nagy Hunyadinak annyi vigaszt hozának; kiket a nagy Hunyadi annyi dicsőségre vezetett! Be kell vallanunk, ha közönséges közleki embereknek nem akarunk tekintetni, hogy „Isten nélkül nincs jó ember“; hogy a magyar nemzetnek épen oly szükséges Isten, mint a szent szabadság; hogy valódi szabadságaink azon korból erednek, midőn még minden magyar misére járt. — Ezeket hirdeti az okosság, ezeket a józan ész. Melyeknek előrebocsátása után nem lesz tán helyén kívüli dolog, a vásár- és ünnepnapok megszentelésének szükséges voltát hangsúlyoztatnunk közkerkölsiségi szempontból és a szeretett haza jól felfogott érdekének tekintetéből a nyilvánosság előtt is.

Bizonyos, hogy a hetedik napnak megülése mint törvény oly régi, mint a világ; oly általánosan elterjedt, mint az egész emberiség. A hetet s a hetednapit pihenést az ókor minden népeinél feltaláljuk. Egy Aristobul nevű, Aristoteles iskolájából való bölcsész Homerra hivatkozva bizonyítja, hogy a „népek minden időben kivétel nélkül mély tiszteletet tanusítottak a hetedik nap iránt.“

Flavius József ezelőtt mintegy 1800 évvel megírta, miszerint „a hétnek használata, s a hetedik napnak megszentelése majdnem minden népnél található.“

A szentírás szerint Isten hat napon teremtette a világot, a hetedik napon pedig megnyuguvék minden munkájától, melyet véghez vitt vala. (Mózes I. 2, 2.)

Isten a Sinai hegyen így szóla: „Megemlékezzél, hogy a szombatot megszenteljed“, jelül annak, hogy Isten nem új, hanem egy ősrégi törvényről nagyon szó, melynek nem szabad a feledés homályába süllyednie.

Isten és a természetnek eme törvényét az egyház is átvette, mint a szeretetnek törvényét, mely mintegy így szól: „jőjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok és én megnyugtatlak titeket.“

Csakhogy a szombat, a pihenésnek napja, a kereszténységben s jámbor keresztény szólamód szerint az „Ur napjává“ lőn oly okból, mely a megváltás történetéből eléggé ismeretes; s azóta pihennek a keresztény népek vasárnapon mint az Ur napján, s nincs a földön keresztény nép, akár katolikus vallású legyen az, akár nem, mely e napot nem mint az ájtatos, vallásos nyugalom napját ülné és szentelné meg (Dupanloup).

Fordítsuk már most figyelmünket magára a vasárnapra — általánosságban — közkerkölsiségi szempontból.

A vasárnap megszentelésében az evangéliumi istentisztelet nyer magasztos kifejezést. Vasárnap nélkül nincs vallás, ez kétségbevonhatlan. A vasárnapot elhanyagolni, elnyomni annyit tesz, mint tetteleg a vallást elhanyagolni, elnyomni. A vasárnap megszentelésének csökkenésével a vallásosságnak, a hitnek, az erkölcsöknek csökkenése mindig lépést tartott; a vasárnap megtartása vagy meg nem tartása biztos hőmérője annak: mennyi vallásosság honol még kortársaink szívében, illetőleg mennyi pusztítást tett már köztünk a hitelenség, az isteni intézményekkel való nemtörődés! S mégis a korszellemnek hódolunk nagy részben, pedig a közéletben oly embertől, ki mit sem hiszen és ki előtt mi sem szent, utálattal fordul el minden jobb kebel. Féld az Istent mindenekelőtt s aztán azt, ki Őt nem féli. Sajgó sebként szemléljük a jó erkölcsök enyészését! [Dult kebellet kiáltunk: „Elveszünk, mert nem létezik hűség sem vallási, sem erkölcsi téren!“ Miért jajgatunk oly hangon mégis, mintha nem tudnók, hol rejlik az iszonyu baj? Ne csak panaszkodjunk, cselekedjünk is: szenteljük meg a vasárnapokat! —

Oly néptől — általánosságban szólok! — mely a vasárnapot számüzi s vele a jámbor szokásokat megsemmisíti, mit várhatunk? Felforgatást! Oly nemzedéktől, mely vonzó példák által a templom szentélyéből kicsalatik, mit remélhetünk? Mit? Azt, hogy a vasárnap megvetésével elvesztvén lényegét, méltóságát, megszűnik vallásos, erkölcsös lenni s így darva, otromba csöcselékké satnyul, mely mindenre képes és semmire sem való!

A vasárnap megvetésével tehát eltűnnek a jó erkölcsök, megsemmisül a hit is, mert a jó erkölcsök és a hit között szétbonthatlan kapocs létezik; hit nélkül erkölcsös elvekről szó sem lehet. „A milyen a hit mindig és mindenütt, olyan volt az erkölcs és műveltség.“ (Simor bib.)

Szívleljük meg ezen igazságokat, s tartsuk szemünk előtt, hogy a társadalom tápláló melege a vallás-erkölcsös életben rejlik, mely a vasárnap ápoló kebelén nyer növekedést: s ne feledjük, hogy a népben a valláserkölsös érzelmeket védünk, életünk kell, „mert a hol a vallás szava elfojtatik, a nyers erő uralma tör elő.“ Igen! „Mindegyiknek meg kell tenni a maga kötelességét; különösen fontos az, hogy a nép ne

veszítse el vallásosságát“ (Vilmos porosz király). Adjuk ezekhez: „a vallás két megbecsülhetlen előnyt nyújt az embernek: háboríthatlan békét éltében s boldogító reményt a halál órájában“ (Lubrich, N. tört. I. 149).

(Vége következik.)

Néhai Brassay József gy.-szárhegyi kántortanító emlékezetére.

(Itta és a gyergyói rom. kath. tanítóegyletnek Ditróban múlt évi nov. 12-én tartott gyűlésében felolvasta Boga Bélint, gy.-alföldi felsőnépiskolai igazgatót.)

Semmi sem hálásabb feladat öntudatunk megnyugtatóására és fölemelésére, valamint létezlünk alapszemléjének érzéktetésére, — ellenkezőleg semmi sem kevésbé biztos az emberi gondolkozásmód, felfogás és ítélet nyugtalan hullámzásai közt az ugynevezett közvélemény osztatlan tetszésének megnyerésére, mint az emberiség legsajátabb érdekeit munkáló szerepkörben mozogni. Hisz nemcsak a szoros értelemben vett népre alkalmazható a tapasztalati igazság szójátékos kifejezése: „Ut populi folia vento, sic populi lingvae omni rumore hinc inde moventur.“

A kít azonban valamely pályára belső ösztön vezérelt, s ép ezért nem ismer más sugallatot, mint hivatásteretetének szózatát; a ki működésének irányát, eszközeit és módját az általa szolgálta ügy jól kiismert természetéből meríti s viszont ahhoz alkalmazza; a ki idejét és Istentől nyert tehetségeit rászentelte, hogy szakadatlan tanulmányozás és vonatkozatos szemlélődés által oly vezérfáklya birtokába jusson, melynek világánál hivatásának egész körét betekinthesse: az a jogosultság feltételeivel bíró ítéletet nem kerüli, sőt keresi: az — egészséges behatások alatt képződött és objectív alapon nyugvó meggyőződését, kiforrott és kalauzul szolgáló irányelveit sem a relatív becslő népszerűség Molochjának áldozatul nem dobja, sem az ingerkedő bírálat előtt el nem némítja, legkevésbé engedni pedig magát a vélemények alakulásának ingatag ágiojú esélyeitől feszélyeztetni; annak csak egy cél lebeg szeméi előtt: hivatásának betöltése, s ha a társadalmi ténykedés más terére koronkint át is lép, — hátterét mindig e cél képezi, több oldalú működésének szálai egy gőcpontban egyesülnek: az csak egy jutalmat keres és ez a híven teljesített kötelesség tudatában lelhető fel, melyhez aztán a rokonlelkek méltánylása önként csatlakozik.

A néhai Brassay József gy.-szárhegyi kántortanító emlékezetének felújításánál kiindulási pontul vett eszmekör vonatkozásai a néptanítói szakma munkásaira egész mérvőkben alkalmazhatók. A corollarium részleges ugy, mint általános levonását t. halgatóimra bízom. Én csak utalni kívántam arra, hogy minden tanítónak s ekkép Brassay Józsefnek is minden valószínűség szerint nem egyszer kellett a külvilág fészkelődései elől a meggyőződés és hivatásteretet sáncaival mögé vonulnia, azoktól Antaeus módjára új erőt nyerendő. És Brassay József ez által is biztosította maga számára a közbecsülést.

Bölcsője e század első tizedében (1808.), tehát akkor ringott, mikor az emberiség a középkornak a mult hagyományait romhalmazzá duló viharai és három százados vajudas után az ujjászületés bölcsőjét a legégetőbb vágygyal kereste. De az ujjászületni készülő emberiség dajkái gyanánt magukat feltolt francia bölcsészek és utánzóik a mult és jelen század válpontján Istentől elfordult rendszerökkel majdnem vérfürdőbe fulaszták ápoltukat. A felforgatás hangadó ha ki nem is mondták, de érezték és jól tudták, hogy czéljaik megvalósítására legbiztosabb eszköz a nevelés; ha ki nem is mondták, de jól tudták és ösztönszerűleg érezték azt, a mit a francia hierarchia közelebbről letűnt legfényesebb csillaga s a keresztény tudományosság csodálatraméltó felkentje és bajnoka oly sokat mondólag fejezett ki: kié az ifjuság szive, azé a jövő. S ép ezért a kelletén tul dicsőített „Emil“ neveléstani fejtegetései az emberiséget paradicsomi mezbe ohajtották öltöztetni, hogy vak eszközre sülyedjen a felforgatók kezében. De Sion őrei ébren voltak és Sion őrei résen állottak! S valamint a kereszténység élő és életető fája hazánkban csak is a szerény lelkészségi iskolák, az ugynevezett fárak által megművelt talajba ereszhette évezredekre szóló biztossággal gyökereit, hogy a Kárpátok ormaira, a Balkán északi és az Álpok keleti nyulványaira terjedő galyainak védpaizsa alatt államot alkothassunk és állandósithassunk: ugy a változalt rémes korszakban is a kolostorok falai közé rejtőtt s a templomok és plébániák tövébe vonult igénytelen fárak voltak a halálra üldözött legszentebb érdekek menhelyei s a jövő számára megőrzői — a nélkül, hogy feltűnést kerestek volna, avagy szerény munkájok eredményeivel hivalogtak volna. És a saját romlása fölött önkivületes mámorban tomboló világ észre sem vette vagy nem akarta észrevenni működésüket, pedig látta és látja sikerét, — hasonlóan a turistákhoz, kik megbámulják a Libánon czedrusának a csillagok szomszédságába törekvő koronáját, vajmi kevesen eszmélnek azonban arra, hogy e hatalmas példánynak tenyészereje az emberek látása elől elrejtőzve, a föld alatt működik. Igen, ez igénytelen fárak, lelkészségi iskolák voltak azok, melyek mindazon, nemes intentióból eredő vívmányoknak, melyekkel a profán világ saját alkotásai-kép dicsekszik, csiráit megőrizték, ápolták és fejlesztették; s míg az erőszakos népboldogítók a ma is idealis magaslataban tisztelt hellen műveltség és egyptomi művészet példájaként milliókat tartottak tervszerű tudatianság- és rabszolgaságban, hogy ezrek éldelhesék az értelem és szabadság áldásait: milliókat öltek és ölnek le, hogy ezreket boldogithassanak: addig ez igénytelen fárak lassan bár, de annál biztosabban és véráldozat nélkül készítették elő és érlelték meg a nemzettest alkotó erejét a népet a józan democratia tanainak befogadására és elviselhetésére. — Nem tündököltek ezek a modern tudományosságnak csak a keresztény erkölcsök zománczával értékesülő csillámaiban, alig is volt még abban az időben ága a reáltudományoknak, melyből végérvényesen megállapított elemi ismeret volt volna közölhető, hisz majdnem valamennyi az erjedés, kutatás, tisztázódás és alaköltés

processusát élte még akkor: de ha nem is fénylettek a jelzettem büvőkörken, megőrizték az emberiség keresztényies és nemzeti érzületét, s fogékonyrá tették az újabb időben örvendetes lendületet vett fokozottabb mérvű művelődésre. Sőt — nem beszélek újságot — felderített historiai tényt regisztrálok, állítván, hogy midőn nemzetünk a 16. és 17. század sok oldalú s annál fárastzóbb küzdelmeiben kimerült, s mintegy álmokorságtól nyomatva, a francia és német műveltség s szokások karjaiba szenderült; midőn a nemzettest minden izmaiban bizonyos fásult dermedtség ömlött szét, az életképességnek még csak jeleit sem mutatva; midőn egy különben kiváló történelmi alakká érdeemesült királyi nő a korona nimbusában, a nemzet hagyományos lovagiasságára támaszkodva, az édeni kígyóra emlékeztető okossággal édesgette az aristocratiát s ebben a jog és hatalom gyakorlóit az elosztrákosodás, tehát a nemzeti jellegből való kivetkőzés lépvevesszőjére — daczára a híres „Ratio educationis“ hasonírányu alapeszméjének és parancszavának — e fírák. lelkeszségi iskolák voltak a nép alsó rétegeibe számüzött hazafias érzület és nemzeti jelleg asylumai.

Brassay József, kinek emlékezetére emeltem hangot, egy emberi életen keresztül (1826—1878.) volt a fírák örökébe lépett parochialis iskolák szelid és buzgó lelkű iskolamestere s azokban a keresztény művelődés terjesztője. Hivataloskodásának mikéntjét és eredményeit méltatandók, ne feledjük, hogy az egyének működésének, valamint az események horderejének megbírálásánál absolut mértéket alkalmazni nem szabad; itéletünk csak akkor lesz elfogulatlan, tehát igazságos, ha a taglalt kor álláspontjára helyezkedünk. Paedagogiai készségét akarjuk bonczkés alá venni? Tudnunk kell, hogy majdnem egy századra volt szükség, a míg Pestalozzi szelleme kelet felé utat tört magának; ezt az utat pedig egyéb tényezők mellett az a tisztos testület egyengette, melynek a boldogult Brassay méltó tagja volt. Ha a paedagogia mai fejleményéhez viszonyítva korlátozottabb volt is e tisztos testület látköre, de kitűnt a tanítói qualificatió legelső és alapföltételében: a mély vallásos érzületben; ha nem is mutattak összefüveteleik oly változatos programmot, de a manapság üres fogalomná törpülni készülő testületi szellem édes testvérekké füzte össze valamennyit, nem ismerve annak torzkiadásu paródiáját, a pajtáskodási mániát; egyesek öröme az egész testületnek volt házi, családi ünnepe; egyesek buja-baja mindannyival közös, nem ismerve az „inimici hominis domestici ejus“ manapság oly gyakran ismétlődő jelentését. S ki tagadhatná e valóban példányszerű testületi szellemnek az ügyre való jótékony hatását? . . . Édes áhitattal mereng lelkem a multnak ez emlékein, mert édjekben volt részem, sajnos letűnésük pedig — — infandum jubes renovare dolorem!

Nem erényei, hanem gyengeségei közé tartozik az emberi természetnek, hogy nagyobb erélyt fejt ki, szívósabb kitartást tanusít a rombolás, mint az építés munkájában. A mai tanítói nemzedéknek megelőzője nyomdokában nincs rombolni valója, de ennek testületi szellemén okulva, annál nagyobb erélyt kell kifejt-

tenie, annál szívósabb kitartást kell tanusítania az építés műveleteiben.

Az anyagelviség felé való hajlás körtünetei közt magyar nemzetiségi szempontból is beható megfigyelést érdemel azon jelenség, hogy institutióink közgazdasági és szorosan vett culturalis téren lázas tevékenységgel, meglepő gyorsasággal fejlesztetnek ugyan, mert egy újabb millenniumot ezek biztosítanak nemzetünknek; de feledve látszik lenni az, hogy hazát nem a terület, hanem a területen a nemzet képez; ennek pedig alapja a család, s nagyon félő, hogy az a sajátyszerű idegenkedés a családalkotás gondjaitól, a kényelem és gondtalan életmód az a szertelen hajhászása, mely a mai nemzedék nagy részét kiválóan jellemzi, egyéb intézményeinknek a nemzeti jövő biztosítására irányuló hatását paralyzálni fogja, tárgyaltanná teszi. Boldogult Brassay József ebben is példánk lehet, mert ő népes családot alkotott, gyermekeit a társadalom hasznos tagjaivá nevelte.

Gyümölcsseiről ismeritek meg a fát. — Hogy Gy. Szárhegy községének nagyon vallásos, értelmes, egészséges észjárásu és a művelődés iránt fogékony népe van, ennek érdeméből Brassay József tanító-nevelői munkájának jelentékeny osztályrész jut: s ha a nagy keresztény bölcsész, költő, író és államférfiu, b. Eötvös József oly megragadó ódái fönséggel fejezte ki ohajtását: „Márványszobor helyébe, ha fenmarad nevem, Eszméim győzedelme legyen emlékejem!“ — Brassay József nem ugyan oly magasan szárnyaló fellengéssel, hanem hatásköréhez képest szerényen, mint élt és működött, de önérzetesen mutathat rá nevelési munkájának gyümölcseire.

Ugy hiszem, t. egyleti gyűlés, az esetelt vonások eléggé kidomborítják a boldogult Brassay József alakját, hogy sirjára a megemlékezés koszoruját tegyük.

Emléke legyen áldott!

TÁRCZA.

Szűz sz. Katalinhoz,

a csíksomlyói gymnasium védszentjéhez, üdvözlő dal.*)

Légy üdvöz örökre dicső Katalin!
Zengjen neved ifju karunk dalain.
Bölcs szellemed áldja meg őstanodánk',
Szűz tiszta szíved legyen égi tanyánk.

S a föld ez övén,

A csábok ölén

Hős szűd legyen érczlap a mellre,
Szent életed út az egekbe!

Nagy Sándor örökhírű főtelepén,
Hol megpihen a Nilus anyja ölén;
Hol ezredek óta mosolyg a virány,
Ápoltatik észbeli-s hittudomány:

*) A mult évi nov. 25-én tartott ének- és szavalati akadémia egyik darabja volt, s csak tárgyhalmaz miatt késett mostanig, megmaradván értéke továbbra is.
S z e r k.

Onnan ered ő,
A dicsteli nő;
Pompája a testi fölénynek,
Mintája a szellemi lénynek.

„Oh szép Katalin! te nemes csodanő!
Nálad tudományak erénye a fő.
— Így szóla rajongva az ifju, kívül
Plotin tanodáiba járdala el, —

„Már Maximinus,
É durva hiúz

Rád vette szemét, ma kitudván,
Benned ki a ritka tanítvány.”

„Oh Porphyrius! milyen égi öröm
Terjeng szavaidra e keblki körön!
Ez már közelíteni érzi a vót,
A názareth- s égbeli Üdvözítőt.

A lámpa ha ég,
Ügy nyitva az ég:

S bár Maximin úr akadályoz,
Bátran megyek égi Atyámhoz.”

Már fogva Egyipt deli gyöngye, a Szűz,
Az Úr vele nagy s csodadolgokat üz:
Bölcsök hada verve van általa, s im
Csüng híve vezér s sereg a szavain!

S a szörnyü kerék,
Ördögivü gép

Érzé Katalinban a hősét,
S száz s több darabokra szakad szét.

„Mily balga valék, te derék amazon!
Azt vélve, kuruzslani tudni, haszon.
Ám több vagy előttem is a Jupiter
Hős szültje Minerva tudós fejinél.

Hagyd új hitedet,
Álistenedet;

Lásd Maximinus szive hön kész:
Rögtön fejedelmi arám lészsz!”

„Császár! ne kísérs, hisz az én jegyesem
Krisztus, kibem üdvömet én keresem.
Konstantin is ennek a híve ma már
S mind arra, ki nincs vele — kín tüze vár.

S a kis hatalom
Tőled hamarom

Az égi kereszt sugaránál,
Mint gyenge homály, tova elszáll.”

Böszült leszen erre a zsarnoki úr,
S a vértanu szent feje porba gurul. —
Ám angyali védkarok állanak ott,
— S a mint ölelék vala Jézusukat —

A Szűz tetemét
Szárnyokra vevék

S a Sínai hegyre vivék fel . . .
Itt hangza az Úr szava szélyel.

Légy üdvöz örökre azért Katalin!
Zengjen neved ifju karunk dalain.

Bölcs szellemed áldja meg őstanodánk',
Szűz tiszta szived legyen égi tanyánk.
S a föld ez övén,
A csábok öién
Hős szűd legyen érczlap a mellre,
Szent életed út az egekbe!

Csik-Somlyó, 1875. nov. 25.

Imets F. Jákó.

Kisebb közlemények.

— Egy megérdemelt kitüntetés ünnepélyessége.
Kalocsáról írják nekünk, hogy a Notre-Dame után nevezett iskolatestvérek kolostora jan. 31-én lélekemelő ünnepélyességnek volt színhelye. Ugyanis e napon díszített fel apostoli király ő Felsége által adományozott arany érdemkeresztel a nevezett kolostornak műveltségben, szívjóságban s erényekben gazdag fejedelemasszonya, Franz Maria-Terezia, ki ez idén ünneplé kolostori hivatásának és áldásos működésének 25 évi jubilaevmát. — A kolostornak ünnepélyesen feldíszített nagytermében megjelentek a kolostorba kebelezett három intézet összes növendékei: t. i. a kolostori leánynevelőintézet, a tanítónőképezde és az érseki árvaleányház tagjai. Ezekon kívül nagyszámu előkelő szép közönség volt jelen. Tíz óraker megjelent ft. dr. Haynald Lajos kalocsai érsek ur ő excellentiája udvari papsága kíséretében. Szívemelő gyönyörű beszédet tartott az egybegyültekhez, melyben hálás megemlékezéssel emelte ki a minden jót és nemest méltányító Uralkodó nagylelkűségét, melynek a jelen ünnepély is újabb tanúsága. Azután az ünnepelt fejedelemasszonyhoz fordult, köszönetet mondani neki Istennek tetsző, közhasznu áldásos működéseért, s végül a megindultság kifejezésével hangjában felkérte a kitüntetett fejedelemasszony jelenlévő agg édesanyját, hogy ő Felsége legmagasabb kegyének jelvényét azon saját kezeivel tüzze magához méltó derék leánya mellére, melylyel neveltetésében a ma ünnept érdemteljes, közhasznu működésnek alapját vetette meg. — Érsek ő excellentiájának gyönyörű beszéde alatt is már többeknek köny rezgett szemükben, de midőn a derék matrona könybelábbadt szemekkel ünnept leánya felé közeledett, hogy az arany keresztet mellére tüzze, egy szem sem maradt száraz, s az örömteljes megindulás boldog felzokogása mutatta, hogy a kolostor lakói mennyire szeretik szellemi anyjukat és Kalocsa lakói mennyire becsülik és tisztelik áldásos szép működéseért.

Midőn az aranykereszt már az ünnept mellén ragyogott, érsek ő excellentiája lelkes szavakkal buzdította a számtalan irányban üdvösen működő intézet növendékeit, hogy Isten és az apostoli király iránt mindig szeretettel és hűséggel, hazájukhoz mindig szeretetteljes ragaszkodással viseltessenek. Ő excellentiája lelkes beszéde után előlépett egy fiatal rendjelölt apácza, s szép, szellemes szavakban mondott a fejedelemasszony és a testvérek nevében szívből fakadó köszönetet a nagylelkü főpásztornak, érsek ur excellentiájának atyai gondoskodásáért. („M. K.”)

— **Pestis régibb időkben.** Az első pestis Kr. u. 543-ban tört ki (Konstantinápolyban), melyről megbízható adataink vannak, s egy ezredéven túl látogatta Európát kisebb-nagyobb mértékben. A középkori vizsaszás társadalmi és politikai állapotok, az orvosi tudomány gyermekkora, a legegyszerűbb egészségi rendszabályok teljes elhanyagolása, a keresztes háborúk, a török háborúk nagyon előkészítették a pestis látogatásait. Már a hatodik század második felében elterjedt a kelet-római birodalomban, déli, nyugati és északi Európában (Olaszországban 543-ban, Galliában 555-ben, Germaniában 565-ben, Skandináviában 589-ben). A hetedik századtól a tizenharmadikig az európai pestis-epidemiák ijesztő módon gyakoribbak lettek. A 14. század pusztító fekete halála pestis volt. A 17. században, daczára a harmincz éves háborúnak, a pestis uralma megszűnt. A 18. század folyamán csak egyes, egészen elszigetelt epidemiák fordultak elő (Bécsben 1713-ban, Marseilleben 1720-ban, Messinában 1743-ban, Dalmátiában 1783-ban, Lengyelországban 1797-ben). A 19. században Törökországon kívül ennek csak szomszédos tartományaiiban, az Aldunánál, a Feketetenger mellékén, Oláhországban és Erdélyben 1813., 1828. és 1829-ben, Szilisztriában 1834-ben, Odessában 1837-ben, Ruméliában 1838-ban dult. A konstantinápolyi (1841) utolsó epidemiával a vész végre megszűnt Európában. 1843-ban megszűnt ázsiai Törökországban is, Egyiptomban azonban 1844-ben még fordultak elő egyes esetek. Az erre következő 20 évi időszak alatt általánosan reményllették, hogy a ragály mindenkorra megszűnt Európára nézve. Azonban most legujabban kitört az asztracháni kormányzóságban.

Irodalom.

— „A friedlingeni káplán.“ Oktatóbeszély, írta dr. Molitor Vilmos, fordította dr. Tódor József. Károly-Fehérvár, 1879. Nyolczr. 221 l. Ára 60 kr o. ért. Kapható a fordítónál.

A ki Molitornak irodalmi működéséről már hallott valamit, az nem kételkedhetik e munka jelessége és korszerűsége felől. Az iskolakérdés ugyan az, melynek megoldásával e munka foglalkozik, s így miután már sok kitűnő elme e nembe vágó iratait bírjuk, talán azt is mondhatná valaki, hogy a kérdés többször meg lett már hányva, minden oldalról meg lön világítva, s ék-ként a szerző fölsőleges munkát is végzett. Megeshetik könnyen annál is inkább, miután az igazság és a jog, melyek együtt képezik kétélű fegyverünket, ezen kérdés körüli küzdelemben soha sem változnak, tehát valami újat se lehet felhozni ez ügy érdekében. Ez mind igaz lehet, de jelen esetben nem alkalmazható Molitor művére. A használás- és alkalmazási módja ezen kétélű fegyvernek mindig új lehet, s Molitornak ép ezen ténye művében teszi azt jelessé és korszerűvé olyannyira, hogy még az is, ki az illetén iratok iránt legkisebb hajlamot sem táplál magában, bátran kezébe veheti, mert kedves olvasmány tárgyát fogja képezni.

Tárgyát ugyanis képezi az állam és egyház közti viszonynak meghatározása, mi a joga mindkettőnek az

iskola körül? továbbá bevitatása az egyház isteni, természeteti és történelmi jogának a nevelés és az iskola körül. Ime a fontos tárgy és még fontosabb kérdések, melyeket szerző dialogusban, beszélgető modorban oly vonzóan ad elő, hogy nem ismerek művet, mely ily fontos és épen napjainkban oly nagyban hánytorgatott jogi kérdések chaosából — még az unalomtól is megóva — a biztos kiutat oly világosan megmutatná!

A szereplő személyek, kik előtt a megbeszélés tárgyát képezik a fenti kérdések — a friedlingeni plébános és káplánja, kikhez később csatlakozik Fridolin kapuczinus atya a közeli kolostorból, s végül a kapuczinus unokaöccse mint kiegészítője a társaságnak.

Háttérben áll a tartományi tanfelügyelő mint megtestesülése az ugynevezett „modern jogállamnak“, oldalán egy „Emil“-féle elvekkal saturált szintén modern tanár mint buzgó segédkező, s vele ellentétben egy ultramontán tanító. A kép élethűségéről kezeskedik Molitor tolla, mely az egyes jellemek érdekes festéséről már ismeretes.

A plébános egy áldott szívé s teljesen katolikus érzelmű öreg ur, ki nem tagad meg ugyan semmit az egyház elveiből, de beszédében mégis nagyon tartózkodó, sőt ha a szükség úgy kívánja, még alkalmazkodni is tud. Káplánja ellenben buzgó bajnoka a kulturharcznak, bátran kimondja az igaz szót, hatalmasan védi az egyház álláspontját bárki ellen, s elég merész a még a tartományi tanfelügyelő ő nagysága elveit is a plébános nagy bámulatára, hogy ne mondjuk csaknem kétségbeesésére, nyilván s erélyesen czáfolni, nem törődve azon „nota“-val, mit a tanfelügyelő az ő „minősítvényi rovat“-ába beírni fog. Pedig e „nota“ nem volt a legjobb, mivel ennek következtében a káplán kénytelen hazájából menekülni; csak három év múlva tudósítja öreg plébánosát Pensylvaniából, hogy ottan mint hitküldér működik. Az irányadó szerepet a szenvedések által megtisztult, megnyugodt lelkű kapuczinus pater viszi a discussióban. Ő a kolostor komoly falai között alaposan tanulmányozta e kérdéseket, a miért is ő tud leghelyesebb irányt és utbaigazítást adni. Hosszas idézetekkel kellene e szemlényt elbalmoznunk, ha mindezeket a könyvből vett részletekkel akarnók bebizonyítani. Ezuttal csak utalunk a fordításra, mely a terjedelemhez képest nagyon potom áron szerezhető meg. Fordító mindenestire dicséretet érdemel, hogy választása első alkalommal is ily jeles műre esett; de ne vegye rosz néven, ha azt mondjuk, hogy az igen sok sajtóhába némileg hátrányára van a mű külső becsének. Mindamellett bárkinek is, ki e korszerű fontos kérdésekkel megismerkedni s azok felől magának tájékozottságot szerezni akar, a művet melegen ajánljuk.

— Megjelent: „Isten igéje szent beszédekben.“ Szerkeszti Fábrián János esztergom-vizivárosi plébános. IV. évfolyam, 2. füzet. Tartalma: 1. Hetvened vasárnapra. 2. Hatvanad vasárnapra. 3. Ötvened vasárnapra. 4. Böjt szent beszédek I—VII. 5. Böjt I. vasárnapjára. 6. Oltárszózat. 7. Böjt II. vasárnapjára. Ára egész évre a 12 füzetnek 2 frt. Megrendelhető Esztergomban Buzárovits Gusztáv könyvkereskedésében.

— **Temetőkönyv** (Funerale). Halottas egyházi szertartások imákkal és énekekkel. A hazai ritualék s egyéb egyháziilag jóváhagyott kuttók nyomán, tekintettel a halálozások különféle nemeire, 2, 3 és 4 férfiszólamra kidolgozva s kellő utasítással ellátva s az egri érseki hatóság jóváhagyásával kiadták Zsasskovszky Ferencz és Endre, egri székesfőegyházi karnagyok és képezdei zenetanárok.

Ezen két jeles zeneműszerző nevéhez valóban méltó mű áll a közönség előtt. Hogy lapunk olvasóinak általában, de különösen az erdélyi egyházmegyei lelkészek és éneklő-tanítók figyelmét ezen műre irányozzuk, közöljük annak előszavát egész terjedelmében.

„Midőn — mondják szerzők — „Cantica Sacra“ művünk végén Funerale cím alatt néhány (50) halotti éneket mellékelünk, azon reménynek adunk kifejezést, hogy ha majd a halotti énekek szövegeinek bőségében leszünk, gondoskodni fogunk egy egészen önálló műnek kiállításáról. Azóta 19 év telt el, mely idő alatt mi — egyéb zeneirodalmi teendőink mellett — nemcsak országszerte használatban levő régebb s újabb halotti énekek gyűjtésével foglalkoztunk, hanem, hogy művünk minél teljesebb s mind a nyelvezet igényeinek, mind a szent költészet jelen színvonalának megfelelő legyen, kéréseinkkel felkerestük nagyrészt egyházi hivatott költőinket különböző alkalmakra szóló halotti énekszövegek teremtésére; így szerencsések valánk Kulcsár J., Kuliffay E., Mérhelyi L., néh. Mindszenty G., Pájer A., dr. Párty S., Petheő J., Répássy J., Sebők L. és Szulik J. urak szíves közreműködését megnyerni. Fogadják mindannyian a szent ügy nevében hálás köszönetünket! Nagybecsű szövegeik kincsét képezik jelen gyűjteményünknek.

Hasonlóan Sánta István kolozsvári énekesz ur szíves volt jelen munkánk számára tizenkét Erdélyben divó halotti éneket küldeni, melyeknek habár szövegeik részben Szentmihályi egyházi énekes könyvében is felfedezhetők, nem vonakodtunk itt helyet adni, hogy könyvünk a Királyhágón túl is használatba jusson. A hozzánk sok oldalról beküldött halotti énekekből csak azok vétettek fel a gyűjteménybe, melyek ugy szöveg, mint zene tekintetéből legtöbb értékkel bírtak, legkevesebb javítást igényeltek. Általán véve a befogadott régebbi temető-szövegek netán darabos nyelvezete óvatos simításnak, itt-ott czikornyás dallamaik pedig egyháziabbs egyszerűsítésnek lettek álvetve. — Hogy pedig a temetési szertartás hosszúra ne nyuljon, egyes ének 5, 6, 7 versnél többet nem tartalmaz; az ének czélja ugyanis enyhíteni a fájdalmat; a huzamos sok versből álló éneklés vagy növeli azt, vagy maga is untatóvá válik.

Jelen gyűjtemény a latin Zsoltárok és Liberale énekdarabokon kívül 276 verszetet tartalmaz. Könynyebb használhatóság czéljából mindenik le van hangjegyezve, s a szöveg biztosabb énekelhetőség végett a dallam alá beosztva. Az énekek 2, 3 és 4 férfiszólamra vannak letéve, s keresetlen harmoniában tartva, mi által módjában fog állni az énekesznek körülményei szerint, a mint többed, vagy kevesebbed magával van, szemelhetni ki énekdarabot; de szolgáljon ez egyszer-

smind ösztönül arra, hogy részint szomszéd kollegáival, részint közvetlen környezetében magának egy temető-énekkart képezzen; ezzel a temetéseket is ünneplésbökké teheti, s e tekintetben való fáradozása anyagilag is hálásabbá válhatik a vége-hosszanélküli untató bucsuzatóknál. — Magasabb irmodorban tartott férfingyesek is felfedezhetők művünkben, melyeknek a városokban, hol többnyire dalárdák is léteznek, nagy hasznát vehetni. A könyv végéhez pedig három éneket csatolunk férfikarban, fuvóhangszer-kisérettel, hogy a hol ilyenek előadására alkalom nyílik, az szintén kéznél legyen. Azonban ott, hol akár 3, akár 4 szólamu karban kell énekelni, az énekesz, mint az egésznek vezetője, gondot fordítson a tökéletes betanulásra; mert a karban való ének csak úgy szép, ha jól begyakorolva, szabatosan adatik elő. — A tempót illetőleg az énekek egyháziias jellegöknél fogva lassan és áhítattal adandók elő.

Miután a koporsótétel szertartásához kevés énekeszletet találtunk, ügykeztünk ezt is utasítással s elegendő számú énekdarabbal ellátni.

Az utasítások s a rovatmagyarázatok szövegezése testvérünkötől nt. Zsasskovszky József apátfalvi esperesplebánosótól valók.

Ekként munkánkat nyilvánosságra bocsátván, azon hitben élünk, hogy általa nemcsak némi hiányt pótlunk, hanem a temetési szertartás díszének emelésére, — az énekeszek, s közvetítőkkel a ker. közönség izlésének tisztázására s nemesítésére utat s módot nyitunk, ez levén czélunk, melyért e munka napvilágot látott.“

A jelen mű ismertetésénél kívánjuk azt is kiemelni, hogy annak szerzői s kiadói az 1878-ki párisi világtárlaton sokoldalú didacticus zenetani munkáik s egyéb korszerű műveik után érdemérem- s elismerő oklevéllel lettek kitüntetve. A 29 ivre terjedő csinosan kiállított mű ára csak 2 frt 50 kr. Az egri érseki lyc. nyomdában, Zsasskovszky Endrénél és minden könyv-árusnál megrendelhető.

— **A Kisfaludy-társaság** 1879. évi február 9-én következő jutalmakat hirdet: I. Széptani jutalom. Kívánatit, másodizben, a magyar regény története. Jutalom 100 arany. Benyújtása határideje 1879. december 31-ke. A pályamunkák idegen kézzel, tisztán és olvashatólag másolva, bekötve, lapozva, a szerző valódi nevét rejtő, lepecsételt, jelmondatos levél kíséretében, a fenkitett határidőig a társaság titkárához küldendők. Megjegyzendő, hogy a versenyző munkák közül csak az nyerhet jutalmat, mely nem csupán aránylag jobb a többinél, hanem a melynek önálló becső is van. II. Költői jutalom. 50 arany utólagos jutalomban részesül a legjobb, egyszersmind önálló becsű költői elbeszélés, mely 1879-ben vagy 1880-ban, akár önállóan, akár folyóiratban vagy gyűjteményben, első ízben megjelent. Lehet akár víg, akár komoly, s kisebb vagy nagyobb terjedelmű. Kívánatos, hogy a szerzők ez idő alatt, legkésőbb pedig 1880. december 31-ig műveiket a társaság titkárához küldjék be, habár valamely mű be nem küldése azt a jutalomból ki nem zárja. Kelt Budapesten, a Kisfaludy-társaságnak 1879-ik évi február 2-ik napján tartott üléséből. Greguss Ágost, titkár.

— Felhívás egy „Magyar Sion-társulat“ czimen Esztergomban létesítendő irodalmi részvénytársulat ügyének pártolása iránt. A lapunkban is említett részvénytársulat érdekében Buzárovits Gusztáv szétkülödtette az emlékiratot, alapszabálytervezetet s ideiglenes részvevői nyilatkozatra nyomtatott lapot kísérő irattal egyetemben.

„Vannak eszmék és tervezetek — mondja utóbbiban Buzárovits ur —, melyeket csak meg kell pendíteni, hogy általános viszhangot keltsenek, hogy az egész közönség osztatlan részvétélvel találkozzanak.

Ily szerencsés eszmének bizonyult az, mely alulírtat foglalkoztatá. a midőn először csak városunk közönsége előtt egy nagyobb szabású kath. könyv- és műkereskedés, továbbá könyvnyomdai üzlet minden ágaira kiterjedő országos vállalat létesítése czéljából a kereskedelmi társulás, nevezetesen a részvénytársulat intézményének alkalmazását hozta javaslatba.

Hogy ez eszme itt helyben ugy a papság mint az irodalmi körök és a kereskedelmi osztály részéről már eddig is várakozáson fölül való pártolásban részesült és élénk viszhangra talált, kitűnik az „Uj Magyar Sion“ és „Esztergom“ erre vonatkozó kedvező nyilatkozataiból . . .“ — melyeket idéz.

„Az ily kecsgetető kilátások mellett — folytatja tovább — és miután a tervben levő vállalkozás már is határozott alakot öltött, indíttatva érzem magamat e vállalatról a vidéki közönséget is értesíteni, azon reményben, hogy a magyar kath. irodalom felvirágoztatását szíven viselő lelkes egyházi közönség nem tagadja meg részvételét egy oly vállalkozásban, mely a kath. szellem terjesztésére nézve első rendű szerepre lesz hivatva hazánkban.

Midőn tehát a vállalat tervezetére és szervezésére vonatkozó munkálatokat szíves tudomásvétel végett ide csatolni bátorkodnám, egyszersmind van szerencsém a tervezők tájékozása czéljából felhívni hazánk kath. közönségét, miszerint e vállalat létesülését és szilárd alapokra fektetését tömeges részvételi nyilatkozások és vállvetett csatlakozás által biztosítani kegyeskednék. Megjegyzem, hogy az ideiglenes részvételi nyilatkozat még kötelező erővel nem bír és csak arra szolgál, hogy a vállalat tervezői a vidéki közönségnek ez érdemben nyilvánuló hangulata és érdeklődése felől némi tájékoztatást nyerjenek.“

Az ideiglenes részvételi nyilatkozat szövege következő: „Alulírt a „Magyar Sion-társulat“-ot pártolom és kijelentem, hogy az annak idején a törvény által megkívánt formalitások mellett közzeendő aláírási fölhívásra (darab) részvényt jegyezni fogok, melyek befizetését egyszerre (vagy negyedéves részletekben) szándékom eszközölni.“ A részvételi nyilatkozatok Buzárovits Gusztávhoz Esztergomba küldendők.

A napi események köréből.

— **Jótekonyság.** Az erdélyi főpásztor ő nagyméltósága 160 frt értékű ciboriumot kegyeskedett ajándékozni a gyergyó-szent-miklósi irgalmas apácák nevelőintézetének.

— **Meghívás.** A Szebenmegyében alakítandó „Szebenmegyei rom. kath. tanítóegylet“ alakuló közgyűlésére tisztelettel meghívatik e megye területének minden tanítója és a tanügy iránt érdeklődő közönség. Az alakuló közgyűlés Nagy-Szebenben f. é. febr. 24-én tartatik meg a kir. kath. Teréz-árvaház főépületében. Tárgyai: 1. Ünnepeles istenítisztelet. 2. A f. hó 2-án tartott előértekezlet alkalmával kiküldött bizottság által készített alapszabályok végleges megvitatása és megállapítása. 3. A szebeni nevezetesebb népiskolák megtekintése. 4. Zárulás. Azon tisztelt vidéki tanító urak, kik a közgyűlés alkalmával ingyen szállás- és ellátásban ohajtanak részesülni, sziveskedjenek f. hó 20-ig a bizottság bármelyik tagjánál jelentkezni. Bizottsági tagok: Roszkosni Elek teréz-árvaházi igazgató, Szász Károly teréz-árvaházi tanító, Mayr Károly állami isk. igazgató, Orelt Lajos áll. isk. tanító és Baráti János kath. főelemi tanító, kik bármely ügyre nézve is készséggel nyújtanak felvilágosítást. Nagy-Szeben, 1879. febr. 9-én. A bizottság.

— **A pestis Gyulafehérvártt 1738-ban.** A gyulafehérvári rom. kath. plebánia halálozási anyakönyve szerint 1738-ban jelentékeny mérvben lépett föl ezen városban a mirtigvész. Ugyanis 1738. július 23-tól kezdve 1739. január hava 1-ig összesen 230 kath. egyén halt el mirtigvészben. Januárban — bizonyára a beállott nagy hideg következtében — a vész teljesen megszűnt.

— **Pályázat.** Csik-Szent-Domokoson az egyháztanácsnak folyó évi február hó 8-án tartott határozata folytán (a jeleni kántortanító végleges nyugalmaztatásával) üresedésbe jött rom. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik.

A kántortanítói állomással összekötött évi jövedelem tisztességes lakáson, gazdasági épületeken és terjedelmes veteményes kerten kívül következő:

- a) a község pénztárából készpénz fizetés évenként 320 frt 20 kr o. ó.;
- b) 2 hold 415 öl másod osztályu szántó;
- c) 10 hold 804 öl kaszáló;
- d) a stólaból és fakepéből a kántortanítót illető esedékes rész.

A pályázni kívánók kellőleg felszerelt folyamodásait sziveskedjenek folyó 1879-ik évi márczius hó 9-ig alulírotthoz beküldeni.

Csik-Szent-Domokoson, 1879-ik évi február hó 9-én.

Murányi Kálmán,
plebános, egyháztanácsi elnök.